

Research Paper

**Analyzing the Dimensions and Components of the Social Justice
Development Model in Line with the Implementation of the National Policy**

Esmail Abbasi: PhD student in public administration, Department of Public Administration, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Kaveh Teimoornejad: Assistant Professor, Department of Public Administration, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Morteza Yarahamdi: Assistant Professor, Department of Management, Parand Branch, Islamic Azad University, Parand, Iran

Received: 2024/01/02 **PP** 143-160 **Accepted:** 2024/03/10

Abstract

The purpose of this research was to analyze the dimensions and components of the social justice development model in line with the implementation of the national policy. The research method was qualitative and quantitative. Research information was collected through interviews. The statistical population of the research included an unlimited number of experts, professors and experts in the relevant field, and 18 people were selected until reaching theoretical saturation. The sampling method was in the form of a snowball, in which the interviewees were asked to introduce people who are knowledgeable about the research topic to conduct subsequent interviews. Primary data were collected through interviews. According to the methodological process, during three stages of open coding, central coding and selective coding, firstly, the codes related to the topic were identified from the large number of primary data types; Then, in the manner of continuous comparison, a concept was extracted from several codes, and in the same way, other codes were also converted into concepts until finally 96 concepts were obtained. In the next stage, some concepts were put in the form of a category so that 16 categories were obtained for this research. The findings of the research showed that 3 categories emerged as the central categories, which include: cultural factors, compatibility with elites, education. Other categories to be presented in the visual model were placed in five categories: causal conditions (3 categories), background or context (3 categories), intervening conditions (2 categories), strategies (2 categories), consequences (3 categories). Next, based on the indicators, components, concepts and categories of the proposed model, a questionnaire of 96 questions was compiled and based on the collected data, the relations of the proposed model were examined, and finally the results showed the significance of the relations and components of the model.

Keywords: Pattern Design, Social justice, Ministry of Economy, Foundational Data theory.

Citation: Abbasi, E., Teimoornejad, K., Yarahamdi, M. (2024). **Analyzing the Dimensions and Components of the Social Justice Development Model in Line with the Implementation of the National Policy.** *Journal of Development Studies and Resource Management*, Vol 1, No 4, Shiraz, PP 143-160.

* **Corresponding author:** Kaveh Teimoornejad, **Email:** kaveh.teimoornejad@skiff.com, **Tel:**

Extended Abstract

Introduction

Every coherent political structure in the form of a government to the nation has foundations and social bases, political systems always seek to consolidate and strengthen these social bases to always increase their stability and continuity. One of the most important ways to consolidate and strengthen the social base of a political system is to establish social justice among different layers of society. The issue of establishing social justice has many aspects. One of the most important aspects of examining social justice is access to medical services, education, freedom of access to information, etc., and by comparing these components in different countries, it is possible to measure the state of social justice in a country. Of course, examining these indicators and components requires an extensive research. From a religious point of view, its establishment, with emphasis on the word Qast, is considered the reason for the sending of prophets (cf. the Holy Quran, Surah al-Hadid, 25) and in a sense, it is considered the limit of perfection of social systems, which is promised in various religions in the "promised future". In our country, due to religious and revolutionary ideals, justice has always been mentioned as one of the main slogans and ideals, but despite the importance of this category, there is still no significant action in this field either at the discourse level or at the level of the national policy making system. It has not been done. Based on this, the question that arises is: "What is the position of social justice in upstream policies and the national policy system?" However, the purpose of this research is beyond this question and seeks to present a model of the place of social justice in the national policy. The researcher seeks to raise the issue of why we, as a country with lofty ideals and values and slogans centered on justice, have not yet been able to implement a model of the realization of this ideal in the planning and policy-making system. In the event that some countries that seem to be indifferent to some religious ideals, they have not only designed a framework in the field of social justice at the theoretical level, but also study the social justice situation in their countries every year by indexing and monitoring. . Conducting this research is actually a project of a problem in the national policy-making and policy-making environment, which the enthusiasts and activists of this field have addressed this kind of issues in a more serious manner and try to bring closer the opinion and action space in the policy-making environment, considering have native requirements and social political ideals. Therefore, the researcher's concern is to answer this question: What is the social justice development model in the national policy of the Ministry of Economic Affairs and Finance?

Methodology

The features of this research are summarized as follows:

- A) In terms of the purpose of the research: considering that the current research also aims to "design and present the development model of social justice in the national policy (Ministry of Finance, Economy Affairs)", therefore, in terms of the purpose, it is an applied research.
- b) In terms of data: In terms of collecting data and information and the method of analysis, this research is a mixed exploratory research (first qualitative and then quantitative), because the researcher's effort in mixed exploratory research is based on this, using literature research, interviews Conduct focus groups and case studies with specific people regarding their experiences.
- c) In terms of the nature and type of study: The current research is of cross-sectional survey type. Since in this research, the general goal is "to design and present the social justice development model in the national policy (Ministry of Finance, Economy and Finance)".

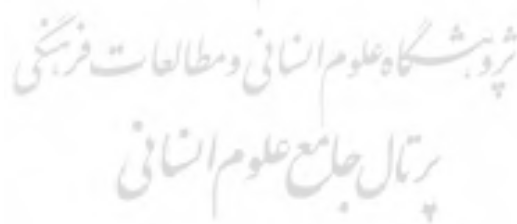
Results and discussion

Among all the categories, 3 categories "management factors, organizational factors, meritocracy" are considered as central categories, which management factors include: efficient and committed management, caring and interested managers, sincerity in action, strong determination of managers In order to establish such a society, it is necessary for the system to develop a strategic plan, encourage

and direct human resources in order to maintain social justice, change the strategies of the organization in accordance with the development of social justice, and have strong and efficient managers. Organizational factors of people include: training of faithful and effective administrative staff, organizational culture, empowerment, information management, transparency of indicators that monitor the formation and formulation of policies, transparency of indicators that monitor the implementation and evaluation of policies, organizational commitment, performance management. Meritism includes: merit selection, merit appointment, merit upbringing. In other words, based on the quotes of most of the respondents, this category can be placed in the center and other categories can be related to it. The label chosen for the central category is also abstract and comprehensive at the same time.

Conclusion

The research aims to construct a native "social justice development model in the national policy" utilizing foundational data theory. Initially, the researcher identifies the societal issue and conducts a comprehensive literature review to establish theoretical foundations, resulting in 16 categories extracted through coding techniques. Subsequently, 18 interviews with experts are conducted, reaching data saturation. The qualitative data are coded through open, axial, and selective coding, resulting in 96 concepts and 16 categories. Three central categories, including "cultural factors, adaptation to elites, education," are identified, forming the core of the theory. These categories are structured into causal conditions, background/context, intervening conditions, strategies, and consequences. Selective coding establishes relationships among categories, creating a narrative framework. The model's strength is confirmed through a 96-item questionnaire developed from the model's indicators, components, concepts, and categories. After validating and distributing the questionnaire, data analysis using LISREL8.80 and SmartPLS.03 software demonstrates the significance of the model's relationships and components, validating its effectiveness in understanding social justice development within national policy.

واکاوی ابعاد و مولفه‌های مدل توسعه عدالت اجتماعی در راستای اجرای خط مشی ملی

اسمعیل عباسی: دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، گروه مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

کاوه تیمورنژاد: استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مرتضی یاراحمدی: استادیار، گروه مدیریت، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، پرند، ایران

دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۱۲ صص ۱۶۰-۱۴۳ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، واکاوی ابعاد و مولفه‌های مدل توسعه عدالت اجتماعی در راستای اجرای خط مشی ملی بود. روش تحقیق به صورت کیفی و کمی بود. اطلاعات تحقیق به وسیله مصاحبه جمع آوری شد. جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان، اساتید و متخصصین حوزه مربوطه به تعداد نامحدود بودند که تعداد ۱۸ نفر تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله‌برفی بود که از مصاحبه شونده‌گان خواسته شد افرادی مطلع در رابطه با موضوع تحقیق را جهت انجام مصاحبه‌های بعدی معرفی نمایند. داده‌های اولیه به شیوه مصاحبه گردآوری شدند. مطابق فرایند روش شناختی، طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، نخست از دل تعداد زیاد انواع داده‌های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع مشخص شدند؛ سپس به شیوه مقایسه مداوم از دل چندین کد، یک مفهوم استخراج شد و به همین شیوه سایر کدها نیز به مفاهیم تبدیل شدند تا در نهایت ۹۶ مفهوم به دست آمد. در مرحله بعد، هر چند مفهوم در قالب یک مقوله قرار گرفتند تا ۱۶ مقوله برای این پژوهش به دست آمده باشد. یافته‌های تحقیق نشان داد که، ۳ مقوله به عنوان مقوله محوری ظاهر شدند که شامل: عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش می‌باشند. سایر مقوله‌ها برای ارائه در مدل تصویری در پنج دسته شرایط علی (۳ مقوله)، بستر یا زمینه (۳ مقوله)، شرایط مداخله گر (۲ مقوله)، راهبردها (۲ مقوله)، پیامدها (۳ مقوله) قرار گرفتند. در ادامه بر اساس شاخص‌ها، مولفه‌ها، مفاهیم و مقوله‌های مدل پیشنهادی، پرسشنامه‌ای ۹۶ سوالی تدوین گردید و بر مبنای داده‌های گردآوری شده روابط مدل پیشنهادی ارائه شده مورد بررسی قرار گرفته که در نهایت نتایج نشان از معناداری روابط و اجزای مدل ارائه شده داشت.

واژه‌های کلیدی: طراحی الگو، عدالت اجتماعی، وزارت اقتصاد، نظریه داده بنیاد

استناد: عباسی، اسمعیل؛ تیمورنژاد، کاوه؛ یاراحمدی، مرتضی. (۱۴۰۲). واکاوی ابعاد و مولفه‌های مدل توسعه عدالت اجتماعی در راستای اجرای خط مشی ملی. فصلنامه مطالعات توسعه و مدیریت منابع، سال ۱، شماره ۴، شیراز، صص ۱۴۳-۱۶۰.

مقدمه

هر ساختار سیاسی منسجم در قالب یک دولت به ملت دارای بنیان‌ها و پایگاه‌های اجتماعی است، نظام‌های سیاسی همواره در پی تحکیم و تقویت این پایگاه‌های اجتماعی می‌باشد تا همواره میزان ثبات و استمرار خود را افزایش دهد. از مهم‌ترین مسیرهای تحکیم و تقویت پایگاه اجتماعی یک نظام سیاسی، برقراری عدالت اجتماعی در بین اقشار مختلف جامعه است (ویت، ۲۰۱۸).

مسئله برقراری عدالت اجتماعی دارای وجوه متعددی است. از مهم‌ترین وجوه بررسی عدالت اجتماعی می‌توان به دسترسی به خدمات درمانی، آموزش و تحصیلات، آزادی در دسترسی به اطلاعات و... اشاره داشت و از مقایسه این مؤلفه‌ها در کشورهای مختلف می‌توان وضعیت عدالت اجتماعی در یک کشور را محور سنجش قرار داد که البته بررسی این شاخص‌ها و مؤلفه‌ها مستلزم یک پژوهش گسترده است (بلست، ۲۰۱۵). گزارش‌هایی هستند که به بررسی چندین مؤلفه در خصوص کشورهای جهان اقدام می‌دارند از آن جمله می‌توان به گزارش‌های سالانه توسعه انسانی، گزارش بانک جهانی، گزارش‌های سالانه بنیاد هریتیج اشاره داشت و به واسطه این گزارش‌ها می‌توان تاحدودی دریافت که وضعیت عدالت اجتماعی در یک کشور چگونه است. زیرا این گزارش‌ها با رتبه بندی کشورها، آنها را در مؤلفه‌های متعدد محور بررسی قرار داده‌اند و فهرست رتبه بندی کشورها را هر سال منتشر می‌نمایند (الکساندر، ۲۰۱۱).

و از دیدگاه مذهبی، استقرار آن، با تأکید بر واژه قسط، علت بعثت انبیاء (ر.ک. قرآن کریم، سوره الحدید، ۲۵) و به تعبیری، حد کمال سیستم های اجتماعی تلقی می‌گردد که در مذاهب گوناگون در آینده موعود^۱ وعده داده شده است (بخشایش، ۱۳۹۱).

فرهنگ‌های لغت انگلیسی، عدالت اجتماعی را توزیع خوبی‌ها و بدی‌ها، اجرای اصول برابری و انصاف، توزیع منصفانه ثروت، فرصت و مزایا در جامعه معنا کرده‌اند (نواک، ۲۰۱۵). در فرهنگ فارسی معین عدالتی است که «همه افراد جامعه از آن برخوردار باشند» (معین، ۱۳۶۲). و در لغت نامه دهخدا به معنای «بهره مندی همه افراد جامعه از امکانات عمومی موجود» می‌باشد (دهخدا، ۱۳۷۸). اندیشمندان سده‌های دورتر، مفهوم عدالت اجتماعی را بیان نکردند و امروزه آنچه درباره عدالت اجتماعی از منظر پیشینیان ارائه می‌شود، صرفاً برداشت و تفسیر محققان معاصر، از تفکر گذشتگان از عدالت است (میلر، ۲۰۱۳). عدالت توزیعی ارسطویی، نزدیک‌ترین مفهوم به عدالت اجتماعی است که بر اساس آن عدالت در توزیع باید مبتنی بر استحقاق باشد، پس عدالت رعایت تناسب و رفتار برابر با برابرها و نابرابر با نابرابرهاست (واعظی، ۱۳۹۸). در تعاریف و نظریه‌های مربوط به عدالت اجتماعی، لزوم پیوند دادن عدالت با جامعه به چشم می‌خورد و تلاش بر این است تا از مفهوم عدالت معنایی کاربردی استخراج شود. با وجود این، گستردگی بحث‌های راجع به عدالت اجتماعی و عدم توافق بر سر معنایی مشترک موجب شده تا این مفهوم همچنان در مرحله چالش‌های نظری و فلسفی باقی بماند؛ برای مثال، راز عدالت اجتماعی را ضابطه‌ای عمومی برای تعیین قواعد لازم الرعایه و ارزیابی جنبه‌های توزیعی ساختار جامعه تعریف می‌کنند (رالز، ۱۹۸۵). به نظر وی، عدالت اجتماعی یعنی «انصاف» و انصاف یعنی «تقسیم یک کل میان همه» بی آنکه بدانیم سهم ما از آن کل چیست. در این معنا، منظور از عدالت اجتماعی، تخصیص «منصفانه» منابع در جامعه است. پس نابرابری‌های اجتماعی باید در راستای منافع همگان باشد و این یعنی به همراه داشتن «بیشترین منافع برای کم برخوردارترین» افراد جامعه. میلر معتقد است که عدالت اجتماعی با توزیع خوبی (مزایا و منافع) و بدی (معایب و مسئولیتها) در جامعه و چگونگی این توزیع و نیز با شیوه‌هایی که نهادهای اجتماعی منابع موجود در جامعه را به افراد اختصاص می‌دهند، ارتباط دارد (میلر، ۲۰۱۳). برخی از این مزایا عبارت‌اند از: ثروت، شغل، آموزش، مراقبت‌های پزشکی، مراقبت از کودکان و سالمندان، احترام و پاداش، و برخی از معایب عبارت‌اند از: خدمات نظامی، کارهای پرخطر و سایر سختی‌ها بنابراین ارزیابی عادلانه بودن یا نبودن چیزی بستگی به تناسب توزیع آن در جامعه دارد. آمارتیا سن، عدالت اجتماعی را داشتن آزادی انتخاب در زندگی اجتماعی تعریف می‌کند (سن، ۲۰۲۰). از منظر دینی نیز رسول اکرم میفرماید: «عدل در عرصه‌های اجتماعی همانند سپر نگیبانی است که افراد در پناه آن از تعدی دگران محفوظند، و مانند بهشت پایداری است که همواره مردم از نعمت‌های آن برخوردارند.» (فلسفی). در پژوهشی که در زمینه وجوه و ابعاد اصلی سیستم خط مشی گذاری حق مدار علوی به انجام رسید، ۵ اصل شامل «اصل توحید»، «برابری ناشی از توحید»، «آزادی مبتنی بر توحید»، «تناسب حق و تکلیف» و «تسهیل کمال‌گرایی» به عنوان مبانی اصلی در این سیستم طرح میگردد. شهید مطهری هم معتقد است: اوضاع عمومی و بود و نبود عدالت اجتماعی در اعمال و اخلاق مردم، حتی در افکار و عقاید آنها تاثیر دارد. ایشان معتقد است: اگر حقوق مردم محفوظ و جامعه عادل و متعادل باشد و تبعیض، محرومیت و احساس مغیوبیت در مردم نباشد، عقاید و اخلاق پاک، صفای قلب و اعمال خوب بیشتر میشود و زمینه برای وقوع معاصی و اخلاق رذیله و شیوع عقاید ناپاک کمتر است. بنابر این، ایشان عدالت اجتماعی را دارای تاثیر مستقیمی در اخلاق مردم دانسته، اعتقاد دارد: بود و نبود آن در

1. Witt
2. Alexander
3. Novak
4. Miller
5. Rawls
6. Sen

هر سه مرحله فکر و عقیده، خلق و ملکات نفسانی، و همچنین در مرحله عمل موثر است. از منظر علامه طباطبایی، عدالت اجتماعی عبارت از این است که با هریک از افراد جامعه طوری رفتار شود که مستحق آن هستند و در جایی جای داده شوند که سزاوار آن هستند، و این خصلتی اجتماعی است که همه مامور انجام آند. یکی از اصول مکتب سیاسی امام خمینی، نیز موضوع عدالت اجتماعی است. از نظر امام در همه برنامه‌های حکومت (قانونگذاری، اجرا و قضا) باید عدالت اجتماعی و حذف شکافهای طبقاتی و حمایت از قشرهای مستضعف و محروم جامعه مورد توجه باشد به طوری که با رعایت اصل عدالت اجتماعی و نفی هرگونه تبعیض و بی عدالتی دیدگاه متوازی را در باب عدالت توزیعی در حوزه اقتصاد مطرح ساخت.

در کشور ما نیز با توجه به آرمانهای دینی و انقلابی، همواره عدالت به عنوان یکی از شعارها و آرمانهای اصلی مطرح گردیده است ولی علیرغم اهمیت این مقوله هنوز چه در سطح گفتمانی و چه در سطح نظام خط مشی گذاری ملی اقدام قابل توجهی در این زمینه به انجام نرسیده است. بر این اساس سوالی که مطرح می‌شود آن است که: « جایگاه عدالت اجتماعی در سیاستهای بالادستی و نظام خط مشی گذاری ملی به چه صورتی است؟ » هر چند هدف از این پژوهش فراتر از این سوال بوده و به دنبال ارائه الگوی جایگاه عدالت اجتماعی در خط مشی گذاری ملی می‌باشد. پژوهشگر به دنبال طرح این مساله است که چرا ما به عنوان کشوری با آرمانها و ارزشهای متعالی و شعارهایی با محوریت عدالتخواهی، هنوز نتوانسته‌ایم الگویی از تحقق این آرمان را در نظام برنامه ریزی و خط مشی گذاری پیاده نماییم؟ در صورتی که برخی کشورهایی که به ظاهر بی توجه به برخی آرمانهای دینی هستند، نه تنها در سطح نظری به طراحی چارچوبی در زمینه عدالت اجتماعی پرداخته اند، بلکه با شاخص گذاری و پایش، هر ساله وضعیت عدالت اجتماعی را در کشورهای خود مورد بررسی قرار میدهند. انجام این پژوهش در واقع طرح یک مساله در فضای سیاستگذاری و خط مشی گذاری ملی است که علاقه مندان و فعالان این عرصه به صورت جدی تری به این جنس مسائل پرداخته و سعی در نزدیک سازی فضای نظر و عمل در محیط خط مشی گذاری با توجه به اقتضائات بومی و آرمانهای سیاسی اجتماعی داشته باشند.

لذا دغدغه محقق پاسخ به این سوال است: مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی وزارت امور اقتصادی و دارایی چگونه است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

عدل عبارت است: «از میانه افراط و تفریط و حد وسط افعال و اقوال» (ابن میثم، شرح نهج البلاغه، ج ۲: ۴۱۶) چنان که معروف است خیرالامور اوسطها (و گفته شده: عدل به معنای «مساوات» و قرار دادن امور (کارها) در جایگاه خودشان است و علی (ع) در این رابطه می‌فرماید: «العدل یضع الامور تواضعها... العدل سائیس عام... عدل امور را در جای خود می‌گذارد... و عدل صلاح‌اندیشی برای همگان است.» بدین ترتیب هدف عدالت اجتماعی، مشخص کردن ترتیبات نهادی‌ای است که به هر شخص اجازه می‌دهد تا به طور کامل به سلامت اجتماعی کمک نماید (مومنی، ۱۴۰۰).

به نظرهایک دست یافتن به عدالت اجتماعی، مستلزم آن است که آحاد جامعه به گونه‌ای سازماندهی شوند که بتوان آنچه را که در جامعه تولید می‌شود به سهم‌های خاصی میان افراد یا گروه‌ها تقسیم نمود. به عبارت دیگر جامعه باید به سازمان هدفمند تبدیل گردد تا بتوان آرمان عدالت اجتماعی را تحقق بخشید (غنی‌نژاد، ۱۴۰۱).

کمپیل معتقد است که عدالت، یکی از اصطلاحات مبنایی سیاست و اخلاق است که با اهمیتی عالم‌گیر در همه نظریه‌های سیاسی و اجتماعی، نقش محوری دارد. اعتبار جهانی آن به توسعه مجموعه متنوعی از تحلیل‌ها و طرح‌های کاربردی انجامیده که دستیابی به تعریف واضح و دقیق درباره آن را دشوارتر ساخته است؛ از این رو، عدم توافق بسیاری درباره معنای عدالت و مصادیق اعمال عادلانه و ناعادلانه به وجود آمده است (همان).

هم فلاسفه و هم دانشمندان اجتماعی، توجه زیادی به بحث عدالت نموده‌اند. علاقه افراد به عدالت، از یک نیاز طبیعی اساسی منتج می‌شود: افراد، نیازهای فردی متفاوتی دارند که از طریق تعامل با دیگران به بهترین نحو، ارضا می‌شود. این نیازها طیفی از نیازهای اقتصادی از قبیل پول و امکانات مادی تا نیازهای اجتماعی - احساسی نسبتاً انتزاعی از قبیل توجه و احترام شخصی را دربر می‌گیرد. عدالت به افراد استانداردهایی ارائه می‌دهد تا قضاوت نمایند که آیا این نیازها در محیط‌های اجتماعی که اغلب پیچیده هستند، برآورده می‌گردد (استیون، ۲۰۲۱).

چنانچه از مباحث مربوط به عدالت در تاریخ اندیشه سیاسی برمی‌آید، مهمترین مسئله در بحث عدالت، قابل دفاع ساختن روابط نابرابر در جامعه است. نابرابری در ثروت، قدرت و شأن اجتماعی، به رغم شباهت در استعدادها، اکثر افراد، واقعیت انکارناپذیر همه جوامع بوده است. گذشته از آن، هیچ رابطه معنی‌داری، میان نابرابری در ثروت و قدرت و نابرابری در استعدادها، طبیعی وجود نداشته است. بنابراین دفاع از

1. Campbell

2. Steven

این نابرابری‌ها یا نفی آنها موضوع اصلی بحث عدالت است. به عبارت دیگر، عدالت در فلسفه سیاسی، مسئله‌ای است که در سطح نهادهای اجتماعی مطرح شده است. از بُعد حقوقی، عدالت در تصمیم‌گیری‌های عادلانه جستجو می‌شود؛ تصمیمی عادلانه است که بر طبق قانون باشد. اما از حیث فلسفه سیاسی، بلافاصله مسئله عادلانه بودن خود قانون پیش می‌آید (صالحی امیری و همکاران، ۱۳۹۷).

استربا؛ با در نظر گرفتن شش مکتب فلسفی سیاسی مفاهیم عدالت از دیدگاه آنها را طبقه‌بندی کرده است. بر اساس این طبقه‌بندی، آرمان سیاسی نهایی مفهوم لیبرالی عدالت، آزادی است و همه حقوق و تکالیف، نهایتاً بر مبنای آن توجیه می‌شوند؛ در حالی که در مفهوم سوسیالیستی عدالت، برابری به مثابه آرمان سیاسی نهایی و مبنای توجیه حقوق و تکالیف، مد نظر قرار می‌گیرد؛ و در مفهوم لیبرال دموکراتیک، عدالت، آمیزه‌ای از آزادی و برابری، آرمان سیاسی نهایی و مبنای توجیه حقوق و تکالیف، تلقی می‌شود؛ اجتماع‌گرایان، نفع عمومی را به مثابه آرمان سیاسی نهایی خود در نظر می‌گیرند و ادعا می‌کنند که چنین آرمانی به حمایت از شکوفایی فضایل انسانی می‌انجامد؛ فمینیست‌ها نیز مفهومی از عدالت را تأیید می‌کنند که حقوق و تکالیف را بر مبنای آرمان دوجنسیتی و مبتنی بر برابری زن و مرد، توجیه نماید؛ در حالی که مفهوم فرانویگرای عدالت، با تأکید بر ضرورت رد همه فراروایت‌ها و نظریه‌های کلان، توجیه حقوق و تکالیف را محلی و محدود دانسته، بر آن است که توجیه نباید جهان‌شمول باشد (پورعزت، ۱۴۰۱).

اما در دید جامعه‌شناختی کاربردی امروز با توجه به بهره‌گیری از اندیشه‌های مختلف، عدالت در ارتباط با مناطق و طبقات مختلف اجتماعی دیده می‌شود.

مواد و روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف به عنوان یک تحقیق کاربردی، از لحاظ داده‌ها به عنوان یک تحقیق آمیخته اکتشافی (ابتدا کیفی و سپس کمی) و از لحاظ ماهیت و نوع مطالعه، از نوع پیمایشی مقطعی است. پژوهش کیفی، مبتنی بر نظریه ساختارگرایی اجتماعی، به وسیله روش‌ها و رویه‌های تفسیری، مطالعه و تفسیر تجارب افراد و پدیده‌ها در بستر نهادی و اجتماعی خاص آنان را ترویج می‌کند.

روش تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از تحقیق حاضر شامل دو بخش به شرح زیر می‌باشد:

روشهای تحلیل کیفی (کدگذاری)

در تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده در مصاحبه‌ها، از روش کدگذاری استفاده شده است. کدگذاری نظری روشی است که برای تحلیل داده‌هایی که به منظور تدوین یک نظریه گردآوری شده‌اند. بر اساس چنین روشی کدگذاری شامل مقایسه دائمی پدیده‌ها، مورد‌ها، مفاهیم و... و فرمول بندی آنها می‌باشد. فرآیند کدگذاری از داده‌ها آغاز می‌شود و طی فرآیند انتزاع به تدوین نظریه منتهی می‌شود. روش کدگذاری برای تحلیل داده‌های ثبت شده و هر نوع داده دیگری به کار می‌رود که می‌توانند به شکل نوشتاری درآیند (برای مثال، سخنرانی‌ها و مصاحبه‌ها) (برورتون و میلوارد ۱۳۸۵). در تکنیک کدگذاری، به ویژه متن مصاحبه‌ها، تلاش بر آن است تا اطلاعات بر اساس موضوع در دسته‌های معنادار طبقه‌بندی شود. اگر این کار به درستی انجام شود، کدگذاری می‌تواند صدها جمله بیان شده در مصاحبه را به چند طبقه که مسائل و نگرش‌های پاسخ‌دهندگان را خلاصه می‌کند کاهش می‌دهد (کامینگز و وورلی ۲۰۰۲). به طور کلی فرآیند کدگذاری به شرح ذیل می‌باشد. ابتدا، پاسخ‌های مختلف به سوالات پژوهش مطالعه می‌شوند تا با انواع پاسخ‌ها و میزان تکرار هر کدام آشنایی حاصل گردد. بر اساس همین پاسخ‌ها، طبقاتی که در بر گیرنده بحث‌های مختلف هستند ایجاد می‌شوند. در واقع هر طبقه پاسخ‌های مشابه را در یک جا جمع می‌کند. در نهایت لازم است تا تمامی مباحث مطرح شده در پاسخ‌های ارائه شده برای سؤالات، در یک طبقه کلان تر قرار گیرند (کامینگز و وورلی ۲۰۰۲). دسته‌های شناسایی شده در فرآیند توسعه شاخص‌های انتخاب می‌بایست به گونه‌ای باشند که تمامی جوانب یک پیام را در بر داشته باشند و تا جای ممکن دقیقاً از همان کلمات موجود در متن استفاده کنند (برگ ۱۹۹۸). همچنین در نامگذاری هر کدام از طبقات استخراج شده، تلاش بر آن بوده تا از نام‌هایی متناسب با مفهوم استفاده شود. به طور خلاصه در این پژوهش، گام‌های زیر جهت تحلیل کیفی محتوای مصاحبه‌ها انجام گردید:

۱. استخراج شواهد گفتاری (نکات کلیدی)
۲. مفهوم پردازی
۳. مقوله پردازی
۴. ارائه مدل پژوهش.

روشهای تحلیل کمی

در ذیل به اختصار به آزمون‌های آماری استفاده شده در این تحقیق در خصوص ابزار اندازه گیری و نحوه آزمون فرض اشاره شده است.

آزمون آلفای کرونباخ

برای سنجش پایایی ابزار تحقیق از روش و فرمول آماری آلفای کرونباخ استفاده شد. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه گیری است که ابتدا واریانس نمره‌های هر زیرمجموعه سؤال پرسشنامه و واریانس کل محاسبه می‌شود و سپس با استفاده از نرم افزار SPSS مقدار ضریب آلفا محاسبه شد (سرمد و همکاران، ۱۳۷۹). با استفاده از داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌ها، میزان اعتماد با روش آلفای کرونباخ برای پرسشنامه عدد ۰/۹۲ بدست آمد.

تحلیل عاملی تاییدی

برای تحلیل عاملی تاییدی و جداول مرتبط با آن از آزمون‌های زیر استفاده می‌شود:

جدول ۱- کلیه شاخص‌های برازش

مقدار قابل قبول	مفهوم	نام کامل شاخص برازش	علامت اختصاری
<0.05	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	RMSEA
<2	شاخص بهنجار نسبی	Chi-degree freedom	CMIN/DF
>=0.90	شاخص برازش افزایشی	incremental fit index	IFI
>=0.90	شاخص برازش نسبی	relative fit index	RFI
>=0.90	شاخص برازش نرمال شده	Normed Fit Index	NFI
>=0.50	نسبت مقتصد بودن	parsimony ratio in the output	PRATIO
>=0.50	شاخص برازش مقتصد هنجار شده	Parsimonious normed fit index	PNFI
>=0.50	شاخص برازش تطبیقی مقتصد	Parsimonious Comparative fit index	PCFI
>=0.90	شاخص نیکویی برازش	Goodness of fit	GFI
>=0.90	شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته	Adjusted Goodness of Fit	AGFI
>=0.90	شاخص برازش مقایسه‌ای	Comparative Fit Index	CFI

منبع: قاسمی، ۱۳۸۹

تحلیل مسیر

تحلیل مسیر یکی از انواع مدل‌های تابع ساختاری است که برای آن از نرم افزار "آموس" استفاده به عمل می‌آید (حبیب پور و صفری، ۱۳۸۸). مدل‌های تابع ساختاری مناسب انجام آن دسته از تحقیقاتی است که هدف آن آزمون یا سنجش مدل خاصی از رابطه میان متغیرها می‌باشد. در یک مدل تابع ساختاری، نخست روابط بین متغیرها بر مبنای یک یا چند نظریه و در قالب یک نمودار تحلیل مسیر مشخص شده و سپس پارامترهای مربوط به آن مدل مورد برآورد و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند (سرمد و همکاران، ۱۳۷۷). در نمودار تحلیل مسیر، متغیرها بر اساس نظم علت و معلولی مرتب می‌شوند. متغیرهایی که در تحلیل وارد می‌شوند و ترتیب قرار گرفتن آنها در مدل و روابط علی میان آنها همه به تصمیم محقق بستگی دارد.

مدل معادلات ساختاری^۲

برای بررسی روابط بین متغیرها به صورت منسجم کوشش‌های زیادی در دهه‌ی اخیر صورت گرفته است. یکی از این روش‌های نوید بخش «مدل معادلات ساختاری» یا «تحلیل چند متغیری با متغیرهای مکنون» است. بدون توجه به نام یا مفهوم بی‌شمار آن، این واژه به یک سری مدل‌های عمومی اشاره می‌کند که شامل تحلیل عاملی تاییدی^۳، مدل‌های ساختاری همزمان کلاسیک^۴، تجزیه و تحلیل مسیر، رگرسیون

1 Cronbach's Alpha

2 Structural Equation Modeling (Sem)

3: Confirmatory Factor Analysis (Cfa)

4 Classical Simultaneous Equation Models

چندگانه تحلیل واریانس و سایر روش‌های آماری است (هوایل، ۱۹۹۵). جرقه‌ی ورود به بحث مدل معادلات ساختاری با موضوع شاخص‌های چندگانه شروع شد. مدل معادلات ساختاری یک رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره‌ی روابط بین متغیرهای مشاهده شده و متغیرهای مکنون^۱ می‌باشد. از طریق این رویکرد می‌توانیم قابل قبول بودن مدل‌های نظری را در جامعه‌های خاص با استفاده از داده‌های همبستگی، غیرآزمایشی و آزمایشی را آزمون نمود (هوایل، ۱۹۹۵).

ضرورت مدل معادلات ساختاری در پژوهش حاضر

یکی از قوی‌ترین و مناسب‌ترین روش‌های تجزیه و تحلیل در تحقیقات علوم رفتاری و علوم اجتماعی تجزیه و تحلیل چند متغیره است. زیرا ماهیت این گونه موضوعات، چند متغیره بوده و نمی‌توان آن‌ها را با شیوه دو متغیره (که هر بار تنها یک متغیر مستقل با یک متغیر وابسته در نظر گرفته می‌شود) حل نمود. تجزیه و تحلیل چند متغیره به یک سری روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاق می‌شود که ویژگی اصلی آن‌ها، تجزیه و تحلیل همزمان K متغیر مستقل و N متغیر وابسته است. «تجزیه و تحلیل ساختارهای کوواریانس» یا «مدل سازی علی» یا «مدل معادلات ساختاری» یکی از اصلی‌ترین روش‌های تجزیه و تحلیل ساختارهای داده‌های پیچیده است. بنابراین از آن جایی که در تحقیق حاضر متغیرهای مشاهده شده، سنجش شده یا معرف، مجموعه متغیره‌هایی هستند که ما به منظور تعریف یا استنباط متغیر پنهان یا سازه به کار می‌بریم، استفاده از مدل معادلات ساختاری (مدل اندازه گیری) ضرورت می‌یابد.

جمع آوری داده‌ها

برای جمع آوری داده‌های این تحقیق در بخش کیفی از مصاحبه استفاده شده است. تمامی مصاحبه‌ها ضبط شده و فایل صوتی کاملاً پیاده سازی شده است. در دو مصاحبه آخر اشباع نظری حاصل شد اما مصاحبه‌ها جهت حصول اطمینان از کفایت داده‌ها صورت گرفت. در هر مصاحبه، هدف از انجام پژوهش و فرآیند مصاحبه برای فرد مصاحبه شونده توضیح داده شده است. در طول فرآیند مصاحبه هم از سوالات بسته و هم سوالات باز استفاده شده است. در این پژوهش به منظور یافتن اطلاعات مورد نظر سعی بر این بوده که با انجام مصاحبه‌های عمیق از مصاحبه شونده خواسته شود تا کلیه اجزای رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد در الگوی توسعه عدالت اجتماعی را بصورت کامل روایت نمایند. تحلیل این نمونه‌ها به صورت گام به گام و پس از پایان یافتن هر مصاحبه انجام گرفته است. بعد از انجام مصاحبه، نسخه نوشتاری آن تایپ شده و پس از مفهوم پردازی در هر مصاحبه، کم کم نکات کلیدی تر و مقوله‌ها استخراج گردیدند.

د: فرآیند کدگذاری و تحلیل

همانطور که در بخش‌های پیشین اشاره شد، فرآیند کدگذاری علاوه بر شناسایی شواهد گفتاری (نکات کلیدی)، شامل مفهوم پردازی (استخراج کدها)، مقوله پردازی (کدگذاری محوری) و شناسایی مدل کلی پژوهش (کدگذاری انتخابی) می‌باشد. شواهد گفتاری یا نکات کلیدی وقایع کوچکی هستند که دارای بار معنایی مستقل می‌باشند. نامگذاری مفهومی به شواهد گفتاری را مفهوم پردازی می‌گویند که در این پژوهش با عنوان کد ذکر شده‌اند. پس از شناسایی و نامگذاری مفاهیم موجود، مفاهیم مشابه بر اساس منطق تلفیق شده و هر یک تحت عنوان یک مقوله ارائه شده و در نهایت مدل پژوهش در قالب مدل داده بنیاد ارائه شده است.

بحث و ارائه یافته‌ها

بعد از نسخه برداری یک مصاحبه، کدگذاری باز شروع شد. منظور از کدگذاری باز تجزیه مجموعه گردآوری شده به کوچکترین جزءهای مفهومی ممکن است (منصوریان، ۱۳۸۶). در کدگذاری باز مصاحبه بارها و بارها خوانده شد و بعد از نشانه گذاری و شکستن داده‌ها، هر مفهومی که به ذهن می‌رسید در نظر گرفته می‌شد. در این قسمت محدودیتی برای نامگذاری مفاهیم وجود ندارد. بنابراین تعداد کدها در این مرحله بسیار زیاد بود. اما رفته رفته به علت تکراری بودن اطلاعات، این کدها کمتر شد. کدگذاری گاهی از ذخیره مفهومی که پژوهشگر قبلاً در مطالعات حرفه‌ای خود گرفته بود، نشأت می‌گرفت و گاهی از واژه‌هایی که مصاحبه شونده به کار برده بود، استفاده می‌شد. کدهای اخیر، اصطلاحاً کد زنده نام دارند. یک متن می‌تواند با چشم اندازه‌های مختلف کدگذاری شود. مساله پژوهش، افق فکری و تحلیلی پژوهشگران و میزان درگیری وی با محیط پژوهش؛ سبک متن مصاحبه از جمله مواردی هستند که کدگذاری یک متن را تحت تاثیر قرار می‌دهند. در این قسمت از پژوهش حاضر، مفهومی‌های مشابه شناسایی شد و زیر عنوان خرده مقوله‌ها و مقوله‌های ویژه‌ای طبقه بندی شدند. توضیح اینکه،

1 Hoyle

2 Latent Variables

3 Covariance Structures Analysis

مقوله باید از دیگر مفهوما انتزاعی تر باشد. نام خرده مقوله در نظر گرفته شده در این پژوهش نیز انتزاعی تر از مفهومی است که مجموعه هر خرده مقوله را تشکیل می‌دهند. این روند برای خرده مقوله‌ها رعایت شده است. به طوری که عامل‌های معرفی شده تحت عنوان خرده مقوله، انتزاعی‌ترین نام‌های مفهومی هستند که با برقراری پیوند میان آنها الگوی پژوهش ترسیم می‌شود. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به دقت مورد مطالعه، بررسی و تحلیل قرار گرفت. به داده‌هایی که مشابه یکدیگر بوده‌اند مفاهیمی متناسب اختصاص داده شده است و بدین ترتیب تمامی مقوله‌ها و مفهوما استخراج و شناسایی شده که در مجموع ۱۶ مقوله و ۹۶ مفهوم شناسایی شده‌اند که در جدول ۲ قابل مشاهده می‌باشد:

جدول ۲- مفاهیم و مقوله‌های مستخرج از کدگذاری داده‌ها

ردیف	مقوله	مفهوم
۱	عوامل مدیریتی	مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد
۲	عوامل سازمانی	ترتیب کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر بر اجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد
۳	شایسته گرایی	شایسته‌گزینی، شایسته‌گماری، شایسته‌پروری
۴	عوامل فرهنگی	عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت
۵	سازگاری با نخبگان	چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی
۶	آموزش	آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آنها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان
۷	اعتقادات	ایمان راسخ کارگزاران نظام به نظام منطقی فوق و عمل به آن، رعایت حقوق و حرمت انسان‌ها و بروز نماد ایمان و اعتقاد و روحیه کار و تلاش در جامعه، اعتقاد به خدا و آخرت و پاداش و کیفر الهی، ترس از آخرت (تقوی)، قرار گرفتن افراد شایسته و امین در ساختارهای مختلف نهادهای مناسب، حاکمان صالح و عادل، باور قلبی مسئولین و تلاش متعهدانه آنان در احیای عدالت در همه ابعاد، متشکل شدن مجموعه‌ای از کارگزاران پیرو اهل بیت در یک ساختار حکومتی
۸	عوامل قانونی	الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون‌مداری
۹	رهبری	رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن رهبران حکومت، احساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها
۱۰	مدیریت جامعه	مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی
۱۱	نظام منطقی	هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت
۱۲	نگاه حاکمیتی	دوری مردم و مسئولان از توکل (کار به عهده دیگری سپردن)، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول)، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار)،

ردیف	مقوله	مفهوم
۱۳	عوامل محیطی	شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت
۱۴	بالندگی سازمانی	پاسخگویی، جلب اعتماد، تحقق عدالت اقتصادی، توسعه توانمندی‌ها، رفتارهای بازدارنده مبتنی بر علم اخلاق و مبانی عقلانی رفتار اجتماعی، واقف بودن به حقوق خویش و مطالبه آگاهانه آن
۱۵	جریان اطلاعات	نشان دادن مبدأ، مقصد، و جهت انتقال «اطلاعات و داده‌ها»، در سیستم خط‌مشی‌گذاری عمومی، نشان دادن جامعه هدف، اثربخشی در جامعه هدف، اقدام مناسب در راستای توسعه عدالت، نزدیک شدن به قوانین و خط‌مشی‌های حق مدار
۱۶	مدار عدالت حق	قدرت کافی برای انجام وظایف، حمایت مردم (زن و مرد) از حکومت در راستای تحقق اهداف، حقوق برابر افراد جامعه، برخورداری از امنیت رفاه، و آگاهی، تضمین شرایط اجتماعی مناسب، محدود بودن به قانون

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری، مقوله‌های مستخرج از کدگذاری باز تحت شش دسته شامل مقوله محوری؛ شرایط علی؛ شرایط مداخله‌گر؛ شرایط بستر؛ راهبردها (کنش و واکنش‌ها) و پیامدها قرار گرفته‌اند.

الف: شرایط و عوامل علی

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با شرایط و عوامل علی، ۱۹ مفهوم می‌باشد که آنها در ۳ مقوله با عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته‌گرای دسته‌بندی شده‌اند که در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۳- دسته بندی مفاهیم به مقوله‌های علی

مقوله‌ها	مفهوم‌ها
عوامل مدیریتی	مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد
عوامل سازمانی	تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط‌مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر بر اجرا و ارزیابی خط‌مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد
شایسته‌گرایی	شایسته‌گزینی، شایسته‌گماری، شایسته‌پروری

ب: مقوله محوری

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با مقوله محوری، ۱۵ مفهوم می‌باشد که آنها را در تحت ۳ مقوله عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش دسته بندی نموده که در جدول (۴) قابل مشاهده می‌باشد:

جدول ۴- دسته بندی مفاهیم به مقوله محوری

مقوله‌ها	مفهوم‌ها
عوامل فرهنگی	عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت
سازگاری با نخبگان	چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، و نظام حزبی رقابتی.
آموزش	آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آنها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، و امکان آموزش برای همگان.

ج: مقوله راهبردها

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با مقوله راهبردها، ۱۱ مفهوم می‌باشد که آنها در ۲ مقوله با عناوین مدیریت جامعه و نظام منطقی دسته بندی شده‌اند که در جدول (۵) قابل مشاهده می‌باشند:

جدول ۵- دسته بندی مفاهیم به مقوله راهبردها

مفهوم‌ها	مقوله‌ها
مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت و حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، جلوگیری از سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی	مدیریت جامعه
هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و بازتوزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، ارائه مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، تعیین منصب‌های حکومتی تنها بر اساس شایستگی افراد، جبران آسیب‌های وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت	نظام منطقی

د: شرایط و عوامل زمینه‌ای (بستر)

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با مقوله بسترها، ۲۰ مفهوم می‌باشد که آنها در ۳ مقوله با عناوین اعتقادات، عوامل قانونی، رهبری دسته بندی شده‌اند که در جدول (۶) قابل مشاهده می‌باشند:

جدول ۶- دسته بندی مفاهیم به مقوله بسترها

مفهوم‌ها	مقوله‌ها
ایمان راسخ کارگزاران نظام به نظام منطقی فوق و عمل به آن، رعایت حقوق و حرمت انسان‌ها و بروز نماد ایمان و اعتقاد و روحیه کار و تلاش در جامعه، اعتقاد به خدا و آخرت و پاداش و کیفر الهی، ترس از آخرت (تقوی)، قرار گرفتن افراد شایسته و امین در ساختارهای مختلف نهادهای مناسب، حاکمان صالح و عادل، باور قلبی مسئولین و تلاش متعهدانه آنان در احیای عدالت در همه ابعاد، متشکل شدن مجموعه‌ای از کارگزاران پیرو اهل بیت در یک ساختار حکومتی	اعتقادات
الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون‌مداری	عوامل قانونی
رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن رهبران حکومت، احساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها	رهبری

ه: شرایط و عوامل مداخله گر

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با شرایط و عوامل مداخله گر، ۱۴ مفهوم می‌باشد که آنها در ۲ مقوله با عناوین نگاه حاکمیتی و عوامل محیطی، دسته بندی شده‌اند که در جدول ۷، قابل مشاهده می‌باشند:

جدول ۷- دسته بندی مفاهیم به مقوله‌های مداخله گر

مفهوم‌ها	مقوله‌ها
دوری مردم و مسئولان از توکل (کار به عهده دیگری سپردن)، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول)، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار)	نگاه حاکمیتی

مفهوم‌ها	مقوله‌ها
شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت	عوامل محیطی

م: شرایط و عوامل نتایج و پیامدها

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با شرایط و عوامل نتایج و پیامدها، ۱۷ مفهوم می‌باشد که آنها در ۳ مقوله بالندگی سازمانی، جریان اطلاعات، عدالت حق مدار دسته بندی شده‌اند و در جدول ۸، قابل مشاهده می‌باشند:

جدول ۸- دسته بندی مفاهیم به مقوله‌های شرایط و عوامل نتایج و پیامدها

مفهوم‌ها	مقوله‌ها
پاسخگویی، جلب اعتماد، تحقق عدالت اقتصادی، توسعه توانمندی‌ها، رفتارهای بازدارنده مبتنی بر علم اخلاق و مبانی عقلانی رفتار اجتماعی، واقف بودن به حقوق خویش و مطالبه آگاهانه آن	بالندگی سازمانی
نشان دادن مبدأ، مقصد، و جهت انتقال «اطلاعات و داده‌ها»، در سیستم خطمشی‌گذاری عمومی، نشان دادن جامعه هدف، اثربخشی در جامعه هدف، اقدام مناسب در راستای توسعه عدالت، نزدیک شدن به قوانین و خطمشی‌های حق مدار	جریان اطلاعات
قدرت کافی برای انجام وظایف، حمایت مردم (زن و مرد) از حکومت در راستای تحقق اهداف، حقوق برابر افراد جامعه، برخورداری از امنیت رفاه و آگاهی، تضمین شرایط اجتماعی مناسب، محدود بودن به قانون	مدار عدالت حق

مقوله محوری

از میان تمامی مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته گرایی»، به منزله مقوله محوری در نظر گرفته شده است که عوامل مدیریتی شامل: مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد می‌باشد. عوامل سازمانی افراد شامل: تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر بر اجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد می‌باشد. شایسته گرایی شامل: شایسته‌گزینی، شایسته‌گماری، شایسته‌پروری می‌باشد. به عبارت دیگر بر مبنای نقل قول‌های اغلب پاسخ دهندگان می‌توان این مقوله را در مرکز قرار داد و دیگر مقوله‌ها را به آن مرتبط نمود. برچسب انتخاب شده برای مقوله محوری نیز انتزاعی و در عین حال از جامعیت برخوردار است.

مقوله علی

از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش» به منزله شرایط علی در نظر گرفته شده است که مقوله عوامل فرهنگی شامل: عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، حاکمیت فرهنگ قناعت، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت می‌باشد. سازگاری با نخبگان شامل: چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی می‌باشد. آموزش شامل: آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آنها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان می‌باشد. شایان ذکر است دلیل علی بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم از جمله علل طراحی الگوی «طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» می‌باشند.

مقوله راهبردها

همچنین از میان دیگر مقوله‌ها ۲ مقوله «مدیریت جامعه و نظام منطقی» نیز به عنوان راهبردها تلقی می‌شوند، زیرا این مقوله‌ها به عنوان کنش و واکنش‌های هدفمندی هستند که منجر به ارائه و بهره‌گیری از یک الگوی «مدل ساختاری توسعه عدالت اجتماعی» می‌شود. مقوله

مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم‌های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. مقوله نظام منطقی مشتمل بر مفهوم‌های هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت می‌باشد.

مقوله زمینه‌ای (بستر)

همچنین از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل قانونی، رهبری، مدیریت جامعه» به منزله بستر در نظر گرفته شده که به ترتیب مقوله عوامل قانونی مشتمل بر مفهوم‌های الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون‌مداری است. مقوله رهبری مشتمل بر مفهوم‌های رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن رهبران حکومت، احساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها می‌باشد. مقوله مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم‌های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. شایان ذکر است دلیل راهبرد بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم نشانگر شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش صورت می‌پذیرد.

مقوله مداخله گر

از میان دیگر مقوله‌ها، ۲ مقوله «نگاه حاکمیتی و عوامل محیطی» به منزله شرایط مداخله گر در نظر گرفته شده است که به ترتیب مقوله نگاه حاکمیتی مشتمل بر مفهوم‌های دوری مردم و مسئولان از توکل (کار به عهده دیگری سپردن، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار می‌باشد. همچنین مقوله عوامل محیطی مشتمل بر مفهوم‌های شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت می‌باشد. دلیلی که باعث انتخاب این مقوله‌ها به عنوان شرایط مداخله گر گردید را می‌توان اینگونه بیان نمود که هر یک از این مقوله‌ها می‌توانند دستیابی به مقوله محوری را محدود یا تسهیل نمایند.

مقوله نتایج و پیامدها

شایان ذکر است از میان مقوله‌های دیگر، ۳ مقوله «بaldنگی سازمانی، جریان اطلاعات، عدالت حق‌مدار» نیز به منزله نتایج و پیامدهای حاصل از ارائه یا طراحی یک الگوی «ساختاری توسعه عدالت اجتماعی» در نظر گرفته شده‌اند، زیرا این مقوله‌ها نتایج حاصل از کنش و واکنش‌ها هستند. به ترتیب مقوله baldنگی سازمانی مشتمل بر مفهوم‌های پاسخگویی، جلب اعتماد، تحقق عدالت اقتصادی، توسعه توانمندی‌ها، رفتارهای بازدارنده مبتنی بر علم اخلاق و مبانی عقلانی رفتار اجتماعی، واقف بودن به حقوق خویش و مطالبه آگاهانه آن است. مقوله جریان اطلاعات مشتمل بر مفهوم‌های نشان دادن مبدأ، مقصد، و جهت انتقال «اطلاعات و داده‌ها»، در سیستم خط‌مشی‌گذاری عمومی، نشان دادن جامعه هدف، اثربخشی در جامعه هدف، اقدام مناسب در راستای توسعه عدالت، نزدیک شدن به قوانین و خط‌مشی‌های حق‌مدار می‌باشد. نهایتاً نیز مقوله عدالت حق‌مدار مشتمل بر مفهوم‌های قدرت کافی برای انجام وظایف، حمایت مردم (زن و مرد) از حکومت در راستای تحقق اهداف، حقوق برابر افراد جامعه، برخورداری از امنیت رفاه، و آگاهی، تضمین شرایط اجتماعی مناسب، محدود بودن به قانون می‌باشد.

کدگذاری انتخابی و خلق نظریه

همانگونه که اشاره شد نظریه پردازی داده بنیاد (گراند تئوری) یک روش تحقیق کیفی است که نام آن برگرفته از عمل استخراج نظریه از تحقیقی است که در داده‌ها نهاده شده است. در واقع بعنوان استراتژی جایگزین رویکردهای سنتی در تحقیقات علمی ظهور کرد این رویکردهای سنتی شدیداً به تست فرضیه‌ها و تکنیک‌های تأییدی، تصدیقی و اشکال کمی تحلیل‌ها متکی بوده‌اند. با توجه به اینکه محقق در

پژوهش حاضر به دنبال «طراحی مدل ساختاری توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی (وزارت امور اقتصادی و دارایی)» می‌باشد، به همین منظور محقق همه تلاش خود را بکار بست تا با استفاده از مجموعه منظمی از تکنیک‌های کیفی (با رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد)، برای دستیابی به نظریه‌ای در مورد توسعه عدالت اجتماعی به شیوه استقرایی مورد استفاده قرار دهند و به مدل مناسب مذکور را پیشنهاد نمایند. به بیانی دیگر می‌توان اینگونه بیان نمود که نظریه پردازی داده بنیاد کاملاً با پژوهش‌های کمی متفاوت و غنی تر است، به گونه‌ای که برای پژوهش حاضر نظریه پردازی داده بنیاد از تلفیق دو روش شناسی متضاد بهره گرفته شده است:

روش شناسی پوزیتویستی: روش کمی (تحلیل محتوای کمی) که ریشه در نظریه لازارسفلد در دانشگاه کلمبیا (گلیزر) داشته و با بهره گیری از مهارت تحلیلی خود در کد گذاری داده‌های کیفی، به شکل‌گیری این تئوری کمک می‌نماید.

روش شناسی تفسیری: فلسفه پراگماتیسم و روش میدانی تعامل گرایان مکتب شیکاگو و متفکران این مکتب یعنی پارک، توماس، دیویی، مید، و بلومر، که ریشه در نظریه استراوس دارد که از انسان خودمختار در عرصه اجتماع دفاع کرده که با ابزار زبان به جهان اجتماعی خود به عنوان یک فرایند، معنی می‌بخشند.

نکته قابل توجه که پژوهشگر در فرایند انجام پژوهش نیز به آن تاکید فراوانی داشته بصیرت داشتن، مهارت داشتن در معنی دار نمودن داده ها، استعداد درک و قدرت جداسازی عناصر مربوط از عناصر نامربوط؛ استعداد دیدن آنچه در پیش روی ما ظاهر می‌شود، آن هم با عمقی تحلیلی توانایی تشخیص موارد مهم در داده‌ها که قدرت معنی دادن به آنها را دارد، کمک کننده به تنظیم نظریه‌ای که با واقعیت پدید آمده مورد مطالعه مطابقت کند؛ می‌باشد. به همین منظور محقق همه تلاش خود را بکار بسته تا در آغاز به مطالعه متون تخصصی و غیرتخصصی غنی بپردازد و در فرایند پژوهش نیز از تجارب حرفه‌ای اساتید و خبرگان نیز بهره گرفته شود. شایان ذکر است علاوه بر اینکه تجربه‌های شخصی محقق در زمینه موضوع مورد مطالعه، به فهم و درک متون کمک زیادی نموده است؛ تلاش شده تا روند تحلیل داده‌ها کاملاً متناسب با نظریه پردازی داده بنیاد باشد تا نتایج قابل اعتمادی حاصل گردد. نکته قابل تامل نیز بکارگیری راه‌های ایجاد توازن میان خلاقیت و علم در تولید نظام‌مند نظریه حاضر می‌باشد که از جمله آنها می‌توان به (۱) بازگشت متناوب به عقب و پرسیدن سوال؛ (۲) اتخاذ نگرش شکاک و ... اشاره نمود.

همانگونه که در مدل توضیح داده شد که بروز عوامل و شرایطی دست به دست هم داده و موجبات پیدایش یک الگوی ساختاری عوامل بومی موثر بر توسعه عدالت اجتماعی را فراهم می‌نماید. از جمله این عوامل می‌توان به سه دسته کلی عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته گزایی اشاره نمود. همچنین الگوی توسعه عدالت اجتماعی در بستری خاص اتفاق می‌افتد. بگونه‌ای که این بستر بر فرایند عدالت اجتماعی تاثیر گذار می‌باشد. از جمله این عوامل می‌توان به سه دسته کلی اعتقادات، عوامل قانونی، رهبری اشاره نمود. از دیگر سو کنش و واکنش های هدفمند برخی از مقوله‌ها می‌تواند منجر به ارائه و بهره گیری از الگوی مورد مطالعه گردد که از جمله این عوامل می‌توان به سه دسته کلی عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش اشاره نمود. بدیهی است برای سیاست‌گذاری توسعه عدالت اجتماعی می‌بایست به عواملی همچون نگاه حاکمیتی و عوامل محیطی توجه نمود. در گام بعدی نیز می‌بایست پارامترها و عوامل دیگر مورد توجه ویژه قرار گرفته شود، زیرا به نوبه خود از اهمیت بالایی برخوردارند و زمینه‌های لازم را فراهم کرده تا نتیجتاً دارای یک فرایند اثربخش شود. شایان ذکر است این رخداد از طریق راهبردهای مدیریت جامعه و نظام منطقی محقق خواهد شد تا در نهایت به نتایج و پیامدهای لازم دست یافته شود. از جمله آن دستاوردها می‌توان به پیامدهای بالندگی سازمانی، جریان اطلاعات، عدالت‌حق‌مدار اشاره نمود. بنابراین کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه پردازی داده بنیاد است که بر اساس نتایج کدگذاری باز و محوری به ارائه نظریه می‌پردازد. کدگذاری انتخابی فرایند یکپارچه سازی و بهبود و پالایش مقوله‌ها است به این ترتیب که محقق با ایجاد یک آهنگ و چیدمان خاص بین مقوله‌ها آنها را برای ارائه و شکل دهی یک نظریه تنظیم می‌کند.

در این سطح سعی می‌شود با کنار هم نهادن مقوله‌ها حول مقوله محوری به منزله مضمون اصلی، یک روایت نظری برای پدیده ارائه شده و ضمن آن، حول این رشته اصلی، بین مفاهیم و مقوله‌ها، ارتباطی نظام‌مند ایجاد شود. نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که استقرار نظام حرفه ای و مناسب می‌تواند به طور دقیق: صحیح و معتبر فرایند توسعه عدالت اجتماعی را به نحو مناسبی ارزیابی، سنجش و تعیین سطح کند تا نهایتاً وضعیت عدالت اجتماعی مدیریت شود. نتایج کدگذاری انتخابی منجر به استخراج مدل پیشنهادی گردیده است که با توجه به این توضیحات مدل کدگذاری انتخابی و خلق نظریه به صورت نمودار (۱) است.

کدگذاری محوری، مبنای و پایه‌های کدگذاری انتخابی پی‌ریزی گردید و در این پژوهش کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه‌پردازی است که مقوله محوری را به شکلی نظام‌مند به دیگر مقوله‌ها ربط داده، آن روابط را در چارچوب یک روایت و داستان، یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی را گرفته، همچنین مقوله‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز داشته‌اند تکمیل شده است. لازم به ذکر است که ابتدا در کدگذاری انتخابی خط اصلی داستان تشریح گردید و سپس بر همین مبنا مقوله‌های تکمیلی حول مقوله محوری با استفاده از این مدل، به یکدیگر ربط داده شدند. سپس هر یک از مقوله‌ها به ابعادشان مرتبط شدند. در ادامه جهت قوت مدل ارائه شده روابط با استفاده از داده‌های مورد تایید قرار گرفتند. که در این بخش ابتدا بر اساس شاخص‌ها، مولفه‌ها، مفاهیم و مقوله‌های مدل پیشنهادی پرسشنامه‌ای ۹۶ سوالی تدوین گردید و بعد از تایید روایی و پایایی آن در بین جامعه مورد پژوهش توزیع و جمع‌آوری شده است. بر مبنای داده‌های گردآوری شده و با استفاده از نرم افزار LISREL 8.80 و SmartPLS 0.3 روابط مدل پیشنهادی ارائه شده مورد بررسی قرار گرفته که در نهایت نتایج نشان از معناداری روابط و اجزای مدل ارائه شده دارد.

References

- Alexander, M. (2011). *The New Jim Crow: Mass incarceration in the age of colorblindness*. New York, NY: The New Press.
- Amini ex, Zainuddin and Abbaszadeh, Bedad (2021), "The role of the government in the development of social justice", *State Administration Quarterly*, first year.
- Atteberry-Ash, B. E. (2023). Social work and social justice: A conceptual review. *Social Work*, 68(1), 38-46.
- Babakhani, Mohammad, Raghofer, Hassan, Rafiei, Hassan. (2009). investigation of the relationship between social justice and health indicators in Iran, the 6th Iranian Epidemiology Congress
- Badlivand, Majid, Karimian, Habib Elah, and Fathi, Soroush. (2021). The performance of the social security organization in realizing social justice. *Iranian Social Development Studies*, 13(2), 37-52.
- Bali, M., Cronin, C., & Jhangiani, R. S. (2020). Framing Open Educational Practices from a Social Justice Perspective. *Journal of Interactive Media in Education*, 2020(1).
- Barinjkari, Reza, Seyyed Bagheri, Seyyed Kazem, and Nowrozi, Abuzar. (2016). Examining the position of discretion and moral justice in the scope of Islamic social justice. *Bioethics*, 7(24), 23-36.
- Bashiriyeh, Hossein (2019). "Equality and Inequality Roundtable" *Farhang Journal*, vol. 3, second year, 4-30.
- Blessett, B. (2015). Disenfranchisement: Historical underpinnings and contemporary manifestations. *Public Administration Quarterly*, 39(1), 3-50.
- Camiré, M., Newman, T. J., Bean, C., & Strachan, L. (2022). Reimagining positive youth development and life skills in sport through a social justice lens. *Journal of Applied Sport Psychology*, 34(6), 1058-1076.
- Charmaz, K. (2020). "With constructivist grounded theory you can't hide": Social justice research and critical inquiry in the public sphere. *Qualitative Inquiry*, 26(2), 165-176.
- Dukhanin, V., Searle, A., Zwerling, A., Dowdy, D. W., Taylor, H. A., & Merritt, M. W. (2018). Integrating social justice concerns into economic evaluation for healthcare and public health: A systematic review. *Social Science & Medicine*, 198, 27-35.
- Esmaeili, Rafiuddin. (2011). the principle of social justice in Islam and its characteristics, *Marafet magazine*, year 20, number 17
- Gaynor, T. S., & Blessett, B. (2014). Inequality at the intersection of the DOMA and VRA: A review of the 2013 supreme court decisions. *Administrative Theory & Praxis*, 36(2), 261-267.
- Gooden, S. T. (2014). *Race and social equity: A nervous area of government*. Armonk, NY: M. E. Sharpe.
- Gümüş, S., Arar, K., & Oplatka, I. (2021). Review of international research on school leadership for social justice, equity and diversity. *Journal of Educational Administration and History*, 53(1), 81-99.
- Hagan, K., Forman, R., Mossialos, E., Ndebele, P., Hyder, A. A., & Nasir, K. (2022). COVID-19 vaccine mandate for healthcare workers in the United States: a social justice policy. *Expert review of vaccines*, 21(1), 37-45.

18. Hassanzadeh, Alireza, Kazi Nouri, Seyedspahr, Pourezat, Ali Asghar, Abolhasani, Zahra. (2013). evaluation of some innovation models from the point of view of the degree of coordination with the goals of social justice, science and technology policy quarterly, year 6, number 4
19. Hataminejad, Hossein, Rasti, Imran, social justice and spatial (regional) justice, review and comparison of the theories of John Rawls and David Harvey, Social Political Journal, No. 269-270.
20. Hayke, F. (2016). The constitution of liberty Routledge and keyanpavl.
21. Hoek, J. (2017). Is there an intersection between “market justice” and “social justice”? An analysis of ENDS marketing. Journal of Social Marketing.
22. Hosseini, Seyed Ali and Sarai, Mohammad Hossein and Al-Hosseini al-Madrissi, Seyed Ali, (2014). Planning the distribution of religious services in line with social justice with spatial autocorrelation models (case study of the city of Yazd), the first annual conference on architecture, urban planning and urban management research, Yazd.
23. Howlett, Michal. , Ramesh. M. Perl, Antony.(2019) .Studying public policy, policy cycles & policy subsystems. Third edition. Oxford University.
24. Howlett, Micheal. (1998). policy subsystem configuration and policy change: operationalizing the postpositivist analysis of the politics of the policy process". Policy studies journal. 26.3:82-462.
25. Howlett, Micheal.(2021). Designing Public Policies: Principles and Instruments. Publisher Routledge.
26. Jacobs, J., & Perez, J. I. (2023). A qualitative metasynthesis of teacher educator self-studies on social justice: Articulating a social justice pedagogy. Teaching and Teacher Education, 123, 103994.
27. Jamshidi, Mohammad Hossein; (2018). Zariah Adalat, Tehran, Imam Khomeini Research Institute and Islamic Movement, first edition, p. 581.
28. Jan, T. (2018). Report: No progress for African Americans on homeownership, unemployment and incarceration in 50 years. The Washington Post
29. Jayasinghe, S., Faghy, M. A., & Hills, A. P. (2022). Social justice equity in healthy living medicine- An international perspective. Progress in Cardiovascular Diseases.
30. Pourezat, Ali Asghar (2021). Public administration and social justice. Management knowledge. Number 55.
31. Pourezat, Ali Asghar. (2021). The necessity of developing a justice-friendly culture to achieve the promised just society. Tadbir Monthly, No. 167.
32. Pourezat, Ali Asghar, (2019) a systematic approach to the government's economic policies to realize social justice, academic paper.
33. Pourezat, Ali Asghar, 2016, government policy for the realization of social justice, between the drafting and implementation of the constitution, Management Thought, No. 1.
34. Pourezat, Ali Asghar, Alwani, Seyed Mehdi (2013) Social justice is the foundation of sustainable development.
35. Pourezat, Ali Asghar, Alwani, Seyed Mehdi, (2018) Designing an intelligent legislative system, to realize social justice, Management Message, first year, number one
36. Pourezat, Ali Asghar, Alwani, Seyed Mehdi,(2013) Logical bases of designing government policy system for fair justice, Shahid University Bimonthly Scientific Research Journal, 11th year, new issue, number 5.